

Reactie van het college van B&W inzake invoeringstraject aanbevelingen rekenkamer

	Onderwerp	Datum
	Invoering aanbevelingen uit rapport "Een goede raad: investeer in de kwaliteit van informatie"	21 juni 2012
Aan de leden van de Raad	Ons kenmerk	Uw kenmerk
	Afdeling	Doorkiesnummer
	E-mail	Fax
	Postadres	Bezoekadres
	Postbus 90155 5000 LH Tilburg	Stadhuisplein 130 Tilburg

Geachte leden van de Raad,

Ons is verzocht om aan te geven op welke tijdstip wij invulling zullen geven aan de aanbevelingen van de rekenkamer uit het rapport "Een goede raad: investeer in de kwaliteit van informatie". Aangezien de wijze van invoering samenhangt met de vervaardiging van een aantal gemeentelijke rapportages waarvoor die specifieke procedures moeten doorlopen kan de invoering per aanbeveling op een andere wijze verlopen. Om het totale beeld van aanbeveling, onze reactie daarop en het invoeringstraject zichtbaar te houden hebben wij onderstaand per aanbeveling het invoeringsmoment afzonderlijk aangeven.

Aanbeveling 1)

Geef het college opdracht om in het traject van herontwerp van de planning- en controlcyclus uit te gaan van volledige integratie van de vastgoedmonitor in de begroting en de jaarrekening. Daarbij dient er een kwaliteitsverbetering van de paragraaf Grondbeleid in beide documenten plaats te vinden waarbij de grondexploitatie voor de raad beter inzichtelijk worden gemaakt. Als de bedoelde kwaliteitsverbetering heeft plaats gevonden, is de vastgoedmonitor niet langer noodzakelijk als bijlage van de begroting.

Standpunt College:

In het herontwerp van de planning- en controlcyclus wordt de Vastgoedmonitor meer dan voorheen geïntegreerd in de begroting en jaarrekening. In voorgaande jaren is het steeds een uitdrukkelijk verzoek van de Raad geweest om een op zich zelfstandige rapportage op te stellen over de grondexploitatie. De algemene problematiek kan volledig geïntegreerd worden in de begroting en jaarrekening maar voor de detailinformatie van de afzonderlijke grondexploitaties pleiten wij toch voor een afzonderlijke rapportagetool in de vorm van een (afgeslankte) Vastgoedmonitor. Om ook aan te sluiten bij de stellige uitspraak van de commissie BBV (zie aanbeveling 2) om de raad vast te laten stellen hoe de jaarlijkse herziening van de grondexploitatieplannen wordt georganiseerd, komen we met een uitwerking op dit punt.

Concrete invoering:

De algemene problematiek wordt geïntegreerd in de begroting 2013 (paragraaf Grondbeleid). In september/oktober wordt tevens een (afgeslankte) Vastgoedmonitor 2013 opgesteld.

Aanbeveling 2)

Neem de gedragsregels voor de grondexploitatie op in de financiële verordening 212 gemeente Tilburg en/of de nieuwe nota grondbeleid.

Standpunt College: Akkoord om dit op te nemen in de nieuwe nota grondbeleid.

Concrete invoering:

Bij de aanbidding van de Nota Grondbeleid. Naar verwachting wordt deze nota het laatste kwartaal van 2012 aan de Raad ter vaststelling aangeboden.

Aanbeveling 3)

Stel bij de binnenkort te houden aanbesteding voor accountantsdiensten in het programma van eisen hoge eisen aan de eenduidigheid en begrijpelijkheid van de accountantsrapportages aan de gemeenteraad. Formuleer in het op te stellen 'programma van eisen' als aanvullende eis dat de accountant zich niet moet beperken tot uitspraken over de kwaliteit en de beheersing van de processen en over de juistheid van de financiële cijfers in de jaarrekening, maar ook moet rapporteren over de kwaliteit van de jaarrekening (geeft de jaarrekening - niet alleen puur cijfermatig - een volledig, juist en begrijpelijk beeld?).

Standpunt College:

In het programma van eisen kan dit als wens opgenomen worden. Ook in het overleg met de huidige accountant wordt dit besproken.

Concrete invoering:

Dit is inmiddels opgenomen in de komende aanbesteding van de accountantsdiensten.

Aanbeveling 4)

Geef in de paragraaf Grondbeleid een samenhangend beeld van de grondexploitatie, ten minste bevattende een visie op het grondbeleid in relatie tot de ruimtelijke doelen, de concrete voornemens, actuele prognoses van de te verwachten resultaten, de gedane investeringen en de risico's in relatie tot het weerstandsvermogen (de algemene reserve grondexploitatie) en de ontwikkeling in hoofdlijnen van de grote projecten.

Standpunt College:

Akkoord met de toevoeging dat in de paragraaf grondbeleid het effect van het gemeentelijke ruimtelijke beleid kan worden aangegeven.

Concrete invoering:

Dit wordt opgenomen in de begroting 2013 (paragraaf Grondbeleid).

Aanbeveling 5)

Neem voorliggende aanbevelingen van de rekenkamer over de grondexploitatie mee bij het opstellen van de nieuwe nota Grondbeleid. Deze nota zou een kwalitatief beleidskader moeten bevatten met daarin onder andere meerjarige, meetbare en evalueerbare doelen en beleidsindicatoren.

Standpunt College: Akkoord.

Concrete invoering:

Bij de aanbidding van de Nota Grondbeleid. Naar verwachting wordt deze nota het laatste kwartaal van 2012 aan de Raad ter vaststelling aangeboden.

Aanbeveling 6)

Geef eenduidig en gekwantificeerd de voorgenomen activiteiten weer en maak de daaraan ten grondslag liggende aannames wat betreft onder meer de woningproductie en bedrijfshuisvesting expliciet. Baseer de aannames die aan de begrotingsramingen ten grondslag liggen op een scenarioanalyse met een optimistische en een pessimistische variant.

Standpunt College:

Voor de eerstkomende 4 jaar kunnen de voorgenomen activiteiten en aantallen voor de woningproductie en bedrijvenshuisvesting aangegeven worden. Ook de scenarioanalyses kunnen op portefeuilleniveau aangegeven worden in een optimistische en een pessimistische variant. Dit laatste kan in de Perspectiefnota meegenomen worden.

Concrete invoering:

Bij de aanbidding van de eerstkomende Perspectiefnota. De Perspectiefnota over 2013 is reeds vastgesteld. De invoering geschiedt dus bij de perspectiefnota 2014 die omstreeks juni 2013 wordt vastgesteld.

Aanbeveling 7)

Vermeld expliciet en transparant welke uitgangspunten en aannames ten grondslag liggen aan de ramingen. Zoals bijvoorbeeld met betrekking tot de verwachte kostenontwikkeling bouw- en woonrijpmaken, normpercentages voor opslag van plan- en apparaatskosten en idem voor de toerekening van kosten van bovenwijkse en meerwijkse voorzieningen, rentepercentage en prijsontwikkeling grondverkoop, een en ander met een toelichting waarop deze berusten (bijvoorbeeld externe bronnen VROM, CBS, CPB of interne besluiten).

Standpunt College: Akkoord.

Concrete invoering:

Dit wordt opgenomen in de begroting 2013 (paragraaf Grondbeleid)

Aanbeveling 8)

Neem in de paragraaf Grondbeleid van de begroting en de jaarrekening een resultatenrekening met toelichting op. In de bijgestelde verwachtingen in de perspectiefnota zijn de uitgangspunten en aannames overigens reeds gemotiveerd gebaseerd op zoveel mogelijk externe bronnen.

Standpunt College: Akkoord.

Concrete invoering:

Dit wordt opgenomen in de paragraaf Grondbeleid van de begroting 2013 en het jaarverslag 2012).

Aanbeveling 9)

Besteed in de kadernota bedrijfsvoering niet alleen aandacht aan het inzichtelijk maken van de omvang en samenstelling van de organisatie-/apparaatskosten, maar ook aan de normering daarvan en leg de normen vast in de nieuwe nota Grondbeleid en/of de financiële verordening.

Standpunt College:

Akkoord. In de perspectiefnota merken wij reeds op, en meer specifiek, een taakstelling op de plan- en apparaatskosten onze aandacht heeft.

Concrete invoering:

Bij de aanbidding van de Nota Grondbeleid. Naar verwachting wordt deze nota het laatste kwartaal van 2012 aan de Raad ter vaststelling aangeboden.

Aanbeveling 10)

Neem in de paragraaf Grondbeleid van de begroting en de jaarrekening volgens bovenstaande driedeling kosten- en opbrengstinformatie op met toelichtingen en specificaties naar reeds gemaakte en nog te maken kosten en opbrengsten in het lopend en volgende jaren, alsmede de

verwachte voor- en nadelige eindresultaten en de eventuele tussentijdse winst- en verliesnemingen.

Standpunt College:

Gelet op de aanscherping van de rekenregels binnen het BBV gaat overleg gevoerd worden met de accountant op welke wijze winsten genomen gaan worden en op welke wijze de reservering voor verliesgevende plannen moet plaatsvinden. Deze spelregels en de daaruit voortvloeiende bedragen zullen wij opnemen in de begroting en jaarrekening.

Concrete invoering:

Dit wordt opgenomen in de paragraaf Grondbeleid van de begroting 2013 en het jaarverslag 2012.

Aanbeveling 11)

Geef het college opdracht om te zoeken naar een meer verfijnde methode om aan te geven in welke fase een grondexploitatieplan zich bevindt, wat de consequenties zijn van eventuele stopzetting en welke mogelijkheden er zijn tot bijsturing. Geef specificaties van de kosten- en opbrengstinformatie naar planfase en programma.

Standpunt College:

Bij kleine grondexploitatie is het eenvoudig om aan te geven in welke fase het plan zich bevindt. Bij de grotere plannen die uit deelplannen bestaan is dit moeilijker omdat ieder deelplan zich in een andere fase bevindt. Er zal worden gezocht naar een meer verfijnde methode om inzicht te geven in deze fasering en tevens naar een hanteerbare manier om de specificaties van kosten- en opbrengsteninformatie naar planfase en programma te presenteren.

Concrete invoering:

Een eerste uitwerking wordt opgenomen in de (afgeslankte) Vastgoedmonitor 2013.

Aanbeveling 12)

Eis kwalitatief hoogwaardige informatie over de grondexploitatie, waarbij inzicht moet worden gegeven in de gevolgen van nieuw beleid, ontwikkelingen in meerjarig perspectief, incidentele mee- en tegenvallers die het structurele beeld kunnen beïnvloeden en de mogelijkheden die de raad heeft om (bij) te sturen.

Standpunt College: Akkoord.

Concrete invoering:

Een eerste uitwerking wordt opgenomen in de paragraaf Grondbeleid van de begroting 2013 en in de (afgeslankte) Vastgoedmonitor 2013.

Aanbeveling 13)

Eis betere informatie in de paragraaf Grondbeleid over de ontwikkeling van de omvang en samenstelling van de grondvoorraden (met betrekking tot de al dan niet in exploitatie genomen gronden), zowel wat de oppervlakte als wat de waarde betreft.

Standpunt College:

Akkoord. In overleg met de accountant wordt uitvoering gegeven aan de aangescherpte spelregels van de commissie BBV m.b.t. de grondexploitatie, waaronder de waardering, omvang samenstelling van de gronden.

Concrete invoering:

Dit wordt opgenomen in de begroting 2013 (paragraaf Grondbeleid)

Aanbeveling 14)

Geef prioriteit aan de ontwikkeling van een systematiek waarbij risico's op projectbasis betrouwbaar kunnen worden geconsolideerd tot een totaal risicobedrag en waarbij de bandbreedte tussen een pessimistisch en optimistisch scenario wordt geraamd.

Standpunt College:

Akkoord. Momenteel wordt een evaluatie van de huidige Iflo-norm uitgevoerd en wordt onderzocht in hoeverre de Risman methodiek (die al gebruikt wordt voor het risicomanagement van fysieke projecten in Tilburg) gebruikt kan worden voor het kwantificeren van de risico's en de onderbouwing van het weerstandsvermogen.

Concrete invoering:

De planning is dat een evaluatie van de huidige Iflo methodiek en een voorstel tot invoering van een andere methodiek voor de waardering en consolidatie van risico's aan de raad aangeboden wordt in het 4^e kwartaal 2012, zodat deze methodiek gehanteerd kan worden met ingang van het verslagjaar 2013.

Aanbeveling 15)

Overweeg om het minimumbedrag van de reserve als weerstandsvermogen in overeenstemming te brengen met de risico's, zoals ook onlangs door de accountant Deloitte is geadviseerd¹.

Standpunt College:

Akkoord. Zie ook reactie op aanbeveling 13 en 14.

Concrete invoering:

Zie reactie op aanbeveling 14.

Aanbeveling 16)

Overweeg om voor grote grondexploitatieprojecten, zoals (eventueel onderdelen van) Spoorzone, Piushaven en Vossenbergh West, de 'Regeling grote projecten' van toepassing te verklaren en daarover in elk geval in de paragraaf Grondbeleid van de begroting¹ en de jaarrekening te laten rapporteren en daarbij steeds duidelijk de (totale) gemeentelijke bijdrage aan te geven.

Standpunt College:

Onlangs is in de raad het bestuurlijk besluitvormingsproces voor fysieke projecten vastgesteld. Met de betreffende functionele commissies worden nog afspraken gemaakt hoe, wanneer en in welke vorm aan de commissie gerapporteerd wordt over grote projecten. In samenhang met de stellige uitspraak van de commissie BBV om de raad vast te laten stellen hoe de jaarlijkse herziening van de grondexploitatieplannen wordt georganiseerd, komen we met een uitwerking op dit punt (zie ook reactie op aanbeveling 1). Daarbij wordt ook gezien in hoeverre er in de paragraaf Grondbeleid ook over individuele projecten informatie opgenomen kan worden, de paragraaf Grondbeleid gaat in principe over de totale projectenportefeuille en niet over individuele projecten.

Concrete invoering:

Door de raad is afgesproken om te starten met 5 grote projecten. Afhankelijk van toekomstige ervaringen kan dit aantal t.z.t. uitgebreid worden.

Aanbeveling 17)

Laat het college onderbouwde beslispunten over met name het opstarten van nieuwe projecten, strategische aankopen, overeenkomsten met marktpartijen, bijsturing van verliesgevende plannen en stopzetting van plannen opnemen in de paragraaf Grondbeleid van de begroting, die dan kunnen worden betrokken bij de integrale besluitvorming op basis van de begroting.

Standpunt College:

In het raadsbesluit over de bestuurlijke besluitvorming over fysieke projecten is geregeld dat alle grondexploitatieplannen bij de overgang van de initiatieffase naar de ontwerpfase en bij de overgang van de ontwerpfase naar de uitvoeringsfase aan de raad ter besluitvorming worden voorgelegd. Daarbij zal telkens inzichtelijk kunnen worden gemaakt wat de te maken kosten en de gemaakte kosten zijn en worden de kaders (financieel, tijd, programma en kwaliteit) bepaald. Om hiervan een jaarlijkse rapportage te maken wijzen wij af omdat deze besluitvormingsdynamiek zich niet in een jaarplan laat stoppen en dit direct tot planvertraging gaat bijdragen van de onderhavige individuele plannen. Indien de te sluiten overeenkomsten met marktpartijen passen binnen de beschikbare financiële ruimten van de afzonderlijke plannen of jaarbudgetten is er geen reden om dit afzonderlijk voor te leggen. Bijsturing van verliesgevende plannen of besluitvorming over de stopzetting van plannen wordt afzonderlijk aan de raad voorgelegd indien er afwijking van de kaders is of wordt meegenomen als beslispunt in een van de rapportages in het P&C cyclus. Dit is afhankelijk van een aantal factoren zoals de omvang van de afwijking van de kaders, de zwaarte van de afwijking, de tijdsdruk, de benodigde vertrouwelijkheid in het proces e.d.

Concrete invoering:

Het college stelt voor dit standpunt niet over te nemen.

Standpunt College van B&W ten aanzien van de aanbevelingen case 'algemene uitkering':

Aanbeveling 18)

Vraag het college bij de jaarstukken een analyse te geven van de verschillen tussen ramingen en realisaties van de algemene uitkering gemeentefonds. Dit kan in een 'spiegelbeeldig' hoofdstuk 'financieel beeld' of bij het wettelijk verplicht gestelde overzicht algemene dekkingsmiddelen.

Standpunt college:

De verschillen worden in de rapportages toegelicht. Bij de nieuwe opzet van de jaarrekening zal ook de paragraaf algemene dekkingsmiddelen meegenomen worden. In deze paragraaf zal een vergelijking gemaakt worden met de oorspronkelijke raming.

Concrete invoering:

Bij eerstvolgende jaarstukken.

Aanbeveling 19)

Geef in de berichten niet alleen de afwijkingen weer, maar geef ook een vergelijking van de nominale (totaal)bedragen.

Standpunt college:

Deze aanbeveling kan overgenomen worden. In de Voorjaarsrapportage 2012 is hierop al ingespeeld door in de bijlage per uitkeringsjaar een specificatie van het totaalbedrag op te nemen.

Concrete invoering:

Wordt vanaf de eerstvolgende voortgangsrapportage vermeld.

Aanbeveling 20)

Laat het college in de begrotingsstukken duidelijk uiteenzetten welke aannames die in de berekeningen van het rijk met betrekking tot de algemene uitkering gemeentefonds wel en welke niet worden overgenomen.

Standpunt college:

In de begrotingsstukken zal bij de toelichting op de meerjarenraming algemene uitkering summier aangegeven worden welke uitgangspunten voor de raming van het gemeentefonds gehanteerd zijn.

Concrete invoering:
Vanaf de programmabegroting 2013 doen we dit.

Aanbeveling 21)

Stel als raad kaders voor de wijze waarop de algemene uitkering gemeentefonds wordt verwerkt in de meerjarenraming.

Standpunt college:

In de Perspectiefnota 2013 is al aangekondigd dat we bij de begroting 2013 een uitgewerkt voorstel opnemen met betrekking tot de ramingsmethodiek van de algemene uitkering. Hierbij moet ook nadrukkelijk het risicoprofiel afgewogen worden. In z'n algemeenheid kan worden gesteld dat het ramen van accres en ontwikkeling uitkeringsbasis voor het eerstvolgende jaar met meer zekerheid gepaard gaat. Het vooraf ramen van (reële) accressen, loon- en prijsontwikkelingen en overige ontwikkelingen in de jaren daarna leidt tot een hoog risico.

Concrete invoering:
Wordt bij de programmabegroting 2013 voorgelegd.

Met vriendelijke groet,

het college van burgemeester en wethouders van Tilburg,
de secretaris, de burgemeester

drs. G.G.H.M. Haanen MBA

mr. P.G.A. Noordanus